



## SAKO- JA UMPIKAIVOLIETTEEN KULJETUSJÄRJESTELMÄN TARKASTELU VALMISTELUMUISTIO

### 1. JÄTELAIN EDELLYTTÄMÄ TARKASTELU

Jätelain (646/2011) 149 §:n 4 momentin mukaan kunnan, jossa järjestetty jätteenkuljetus lain voimaan tullessa hoidetaan sopimusperusteisena jätteenkuljetuksena, on tarkastettava jätteenkuljetuksen järjestämistä kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytysten perusteella.

Jos tällä päätöksellä siirrytään kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen, tämä voi tapahtua aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua päätöksen tekemisestä ja viimeistään viiden vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytykset täyttyvät jätelain 37 §:n mukaan jos

1. jätteenkuljetus on järjestetty niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin;
2. jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, ja
3. päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

### 2. JÄTELAUTAKUNNAN TOIMIVALTA

Jätelain 23 §:ssä säädetään, että kunnalle kuuluvista jätelain mukaisista jätehuollon viranomaistehtävistä huolehtii kunnan jätehuoltoviranomainen. Kunnat ovat siirtäneet jätehuollon järjestämiseen liittyvän palvelutehtävän kuntien omistamalle Vestia Oy:lle. Tällöin kunnan jätehuoltoviranomaisena toimii yhteistoiminta-alueen kuntien yhteinen toimielin tai näiden perustama kuntayhtymä. Kunnat ovat sopineet yhteisen toimielimen, jäteautakunnan, perustamisesta Ylivieskan kaupungin organisaatioon.



Kunnat ovat yhteistä lautakuntaa koskevassa sopimuksessa antaneet jätehuollon viranomaistehtävät lautakunnalle siten kuin jätelaissa säädetään. Näin ollen lautakunta ratkaisee myös sako- ja umpikaivolietteisiin liittyvät viranomaistehtävät. Lautakunta on käsitellyt tätä asiaa vuonna 2013, mutta päättänyt silloin siirtää asian ratkaisemista.

### **3. SAKO- JA UMPIKAIVOLIETTEEN KULJETUS TÄLLÄ HETKELLÄ**

Tarkasteltavalla alueella syntyvät sako- ja umpikaivolietteet on pitkään kuljetettu joko suoraan jätevedenpuhdistamoille käsiteltäväksi tai vastaanottopisteisiin, josta ne ovat jätevesiverkon kautta päätyneet puhdistamoille. Lietteiden omatoiminen käsittely on ollut vähäistä ja esimerkiksi eläinsuojia koskevan sääntelyn kautta käynyt entistä harvinaisemmaksi. Tarkkaa käsitystä omatoimisen käsittelyn laajuudesta ei kuitenkaan ole.

Alueella on toiminut ja toimii sekä ammattimaisia että sivutoimisia lietteenkuljettajia. Osa yrityksistä on keskittynyt nimenomaan sako- ja umpikaivojen tyhjentämiseen ja lietteiden kuljettamiseen em. vastaanottopisteisiin tai suorittavat lietekuljetuksia osana laajempaa palvelukokonaisuuttaan. Perinteisesti alalla on toiminut myös sivutoimisia kuljettajia, joiden pääelinkeino on esimerkiksi kiinteistöhoito tai maanviljely.

Jätevesien käsittelytoiminnan keskittyessä yhä harvempiin puhdistamoihin on lietteen vastaanottopisteiden määrä vähentynyt. Jätehuollon rekisteritietojen perusteella myös kuljettajien määrä näyttäisi pienentyneen.

Sako- ja umpikaivolietteiden kuljetus on järjestetty koko toimialueella kiinteistön haltijan järjestämänä kuljetuksena.

### **4. VAIHTOEHTOINEN TOIMINTATAPA**

Mikäli kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytykset eivät täyty, kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa on siirryttävä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Tässä järjestelmässä sako- ja umpikaivolietteen saa ottaa kuljetettavakseen vain kunta tai jätteen kuljettaja, joka toimii kunnan lukuun. Hankkiessaan palveluja jätteenkuljetusta varten kunnan tai kuntien jätehuollon palvelutehtävää hoitavan yhtiön on noudatettava, mitä julkisista hankinnoista annetussa laissa säädetään.



## 5. ASIAN SELVITTÄMINEN

Asian valmistelussa tarkistetaan kuljetusjärjestelmän nykytilannetta kuvaavat tiedot, tarkastellaan kotitalouksien asemaa sekä kuntien, viranomaisten ja jätelaitoksen toimintaa, arvioidaan toiminnasta terveydelle ja ympäristölle mahdollisesti aiheutuva vaara sekä selvitetään alalla toimivien yritysten asemaa.

Jätelautakunta on teetättänyt selvityksen sako- ja umpikaivolietteitä koskevan kuljetusjärjestelmän nykytilasta. Sen yhteydessä on mm. kartoitettu tiedot kiinteistöistä, joilla lietteitä syntyy. Kunnista on saatu tiedot käsiteltäväksi tuotujen sako- ja umpikaivolietteiden määristä sekä vastaanottoaikoista sijaintitietoineen.

Samaan aikaan lietteiden kuljettajilta pyydetään jätelain 39 §:n 2 momentin tarkoittamat tiedot kiinteistöistä, joilta jätettä on noudettu, sekä noutokertojen määrät. Jätelautakunnan on merkittävä nämä tiedot jätelain 143 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin, jonka avulla kuljetuksia seurataan. Kuljettajilta pyydetään jätelain 122 §:n nojalla niin ikään tiedot lietteiden kuljetuksista perityistä hinnoista.

Saatujen tietojen perusteella voidaan arvioida mm. kiinteistöjen sako- ja umpikaivojen tyhjentämisen kattavuutta, kuljetuspalvelujen saatavuutta ja hintojen kohtuullisuutta sekä ylipäätään palvelun laatua eri alueilla.

Viranomaismääräysten, kuten kuntien jätehuolto- ja ympäristönsuojelumääräysten, sekä viranomaisten asiassa antamien lausuntojen perusteella voidaan selvittää viranomaisten käytännön mahdollisuuksia seurata sako- ja umpikaivojen tyhjennyksiä sekä valvoa toimintaa. Lopputuloksena voidaan tehdä johtopäätöksiä eri kuljetusjärjestelmien vaikutuksista toiminnan kehittämisen kannalta.

Kuljetusyrityksistä saatavat tiedot auttavat arvioimaan lietteenkuljetusten merkitystä niiden toiminnan, sen kehittämisen ja yritysten elinkelpoisuuden näkökulmasta. Samalla saadaan kokonaiskuva alan työllistävästä vaikutuksesta tarkasteltavalla alueella. Saatujen tietojen perusteella voidaan arvioida eri kokoluokan uusien yritysten syntymistä sekä yritysten mahdollisia poistumisia, mikäli kuljetuksissa siirryttäisiin keskitettyyn kilpailutukseen.

## 6. VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUKSIEN VARAAMINEN

Jätelain 38 §:n mukaan ennen em. päätöksen tekemistä tai muuttamista on varattava kaikille, joiden oloihin päätöksenteolla on huomattava vaikutus, mahdollisuus saada tietoa ja lausua mielipiteensä asiasta. Vaikuttamismahdollisuus varataan siten kuin hallintolain (434/2003) 41 §:ssä on säädetty.



Näin ollen asian vireilläolosta kuulutetaan alueen kuntien ilmoitustauluilla ja Ylivieskan kaupungin internetsivuilla. Lisäksi asiaa koskeva ilmoitus julkaistaan toimialueen kuntien ilmoituslehdissä. Vireilläolosta ilmoitetaan myös niille tarkastelun kohteena olevia jätteitä kuljettaville yrityksille, jotka ovat rekisteröityneet elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ylläpitämään jätehuoltorekisteriin.

Alueen kunnille varataan mahdollisuus esittää asiasta mielipiteensä tai lausuntonsa. Lisäksi kuntien vesihuoltolaitoksille, terveydensuojelu- ja ympäristönsuojeluviranomaisille sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille varataan mahdollisuus antaa lausunto kuljetusjärjestelmän tarkastelusta.

Asian vireilläolosta kuulutetaan 21.5. – 29.6.2018.

Asiaa koskevat lausunnot ja mielipiteet on siten esitettävä viimeistään 29.6.2018, jolloin niiden on oltava toimitettuna jätelautakunnalle.

## 7. PÄÄTÖKSENTEKO

Jätelautakunta tarkastelee edellä kuvatun aineiston perusteella, täyttääkö sako- ja umpikaivolietteen tämänhetkinen kuljetusjärjestelmä jätelain 37 §:ssä kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetusjärjestelmälle säädetyt edellytykset.

Jos edellytykset täyttyvät, kuljetusjärjestelmä voi jatkua kiinteistön haltijan järjestämänä jätelautakunnan niin päättäessä. Silloin jätelautakunnan on seurattava ja valvottava päätöksen täytäntöönpanoa ja sen edellytysten täyttymistä sekä tarvittaessa käsiteltävä jätteenkuljetusta koskeva asia uudelleen.

Jos päätöksellä siirrytään kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetusjärjestelmästä kunnan järjestämään kuljetukseen, lautakunta määrää kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen lakkaamisesta, joka voi tapahtua aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua päätöksen tekemisestä ja viimeistään viiden vuoden kuluttua jätelain voimaantulosta.

Lautakunta tekee asiassa päätöksensä kuulemisen ja lausuntokierroksen jälkeen. Lautakunta perustelee päätöksensä ja siihen liitetään valitusosoitus (kunnallisvalitus).

Jätelautakunta tiedottaa päätöksestään ja julkaisee sen tietoverkossa.